

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК
ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ**

Свинаренко Н.О., Добрунова Л.Е.,

*доценти кафедри українознавства і мовної підготовки іноземних
громадян*

*Харківського національного економічного університету ім. С.Кузнеця
м. Харків, Україна*

e-mail:

nsvinarenko2@gmail.com

dobrunova.l@rambler.ru

До Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, останнім часом, приїждять на навчання громадяни Туркменистану, Туреччини, Узбекистану, Марокко, Сирії, Конго, Малі, Китаю, В'єтнаму, Азербайджану, Грузії та ін. У названому вище університеті вони прагнуть здобути спеціальності менеджерів, логістів, бізнес-адміністраторів, бухгалтерів, аудиторів, фахівців з фінансів, консалтингу, копірайтингу, міжнародного бізнесу, маркетингу, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, обліку та оподаткування, банківської справи та страхування, соціального забезпечення, публічного управління та адміністрування, мультимедіа, програмування, ІТ, економічної кібернетики, статистики та ін.

Викладання «Соціальної та економічної історії України» іноземним студентам денного відділення всіх факультетів відбувається на I навчальному курсі. Труднощі у вивченні «Соціальної та економічної історії України» у іноземних студентів відбувається, найчастіше, через низький рівень знання мови. Студент, який мало розуміє може опрацювати тільки теоретичні питання репродуктивного рівня. І завданням викладача є надання практичної допомоги іноземному студентові оволодіти необхідними знаннями.

Вивчення гуманітарних дисциплін іноземними студентами є справою геть непростою. Характерними проблемами, з якими стикається сучасний викладач

вищої школи у викладанні «Соціальної та економічної історії України» є такі як відсутність необхідного мінімального лексичного запасу мови предмету у іноземних студентів, загальний низький рівень шкільної підготовки першокурсників (у переважній своїй більшості), необхідної навчально-методичної бази у повному обсязі, дуже часто до цього також додаються слабкі природні здібності до вивчення студентом іноземних мов та повна відсутність особистої внутрішньої мотивації. Вчити будь-яку іноземну мову не просто за дуже обмежений період часу. А за наявності перелічених вище факторів викладачеві вищої школи з іноземними студентами працювати стає дуже складно.

Як на мене, оволодіти іноземним студентам основами наукових знань за таких умов допоможуть засоби наочного вивчення – навчальні презентації з зображенням якихось важливих історичних фактів, подій, явищ (картини відомих художників, фотозображення відомих політичних лідерів, фрагменти науково-популярних фільмів чи відеоролики) з коротким підписом на російській мові та з підписом на їх рідній мові (англійській, французькій, арабській, в'єтнамській та ін.). Звичайно, підготувати такі презентації, враховуючи названі вище умови складно, і потрібно заручатися компетентною допомогою знавців чи фахових викладачів англійської, французької, арабської, в'єтнамської та ін.). Тільки побачена яскрава картина з влучним підписом зможе реально допомогти іноземним студентам швидше засвоїти російськомовну історичну та економічну термінологію та допоможе створити загальну картину соціально-економічного розвитку на Україні в історичній ретроспективі.

Особливе значення на початковому етапі вивчення гуманітарних дисциплін має активне використання аудіовізуальних засобів на практичних заняттях, що сприяє ефективному розвитку навичок слухання та говоріння у іноземних студентів [1, С.43]. Як наочні приклади навчального матеріалу найдоцільніше використовувати російськомовні науково-популярні фільми, демонстрація яких є одним з найефективніших засобів у процесі освоєння основ наукового мовлення будь-якої гуманітарної навчальної складової, не тільки історичної, а й

філологічної. У методичному плані, перегляд науково-популярного фільму на практичному занятті з наступним багаторівневим опитуванням слухачів (на репродуктивному, середньому, творчому рівні). Також є сенс у застосуванні викладачем на практичному занятті багаторазові проговорювання іноземними студентами ключових історичних понять, історико-економічних термінів, прізвищ відомих політиків та інших видатних діячів (бажано з використанням їх фотозображень), самостійним усним, а пізніше письмовим викладом побаченого та почутого іноземними студентами сприяє розвитку їх креативності.

Звичайно ж, важливим завданням для викладача на цей період є вироблення у іноземних студентів позитивної мотивації до навчальної діяльності взагалі, і до своєї навчальної дисципліни зокрема. Слід коректно змусити іноземного студента-першокурсника грамотно організувати свою діяльність, хоча би двічі на день продивлятися завантажені навчальні презентації з необхідними підписами, прослуховувати підготовлені викладачем аудіо матеріали. А регулярний грамотний контроль з боку викладача допоможе іноземним студентам швидше закріпити історико-гуманітарний глосарій з соціальної та економічної історії України, вірно намагатися застосовувати здобуті знання на практиці.

Надзвичайно важливим елементом успішності навчання є наявність комплексного методичного забезпечення навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни, котрий містить курс лекцій, адаптованих текстів та тестів для самоконтролю та самооцінювання. Крім адаптованих посібників студенти мають читати та засвоювати матеріал підручників, написаних для наших вітчизняних студентів. Зрозуміло, що на початковому етапі засвоєння буде багато проблем та складнощів у засвоєнні. До об'єктивних проблем можуть додатися і неприємні психологічні у іноземних студентів. Адже кожен може втратити інтерес до того, що дається з труднощами та потребує неабияких зусиль. До мотивованих студентів вищесказане не відноситься зовсім. Для них вказаний прийом є досить ефективним. Щоправда, його мінусом є дещо

тривалий період (хотілося б звичайно, швидше побачити блискучі результати своєї праці), зате він з часом повністю себе виправдовує.

Іноземні студенти надзвичайно тонко відносяться до успіхів та невдач своїх одногрупників. При перевірці самостійних робіт доведеться дуже ретельно перевіряти правильність історичних фактів, правильності хронологічних подій, історичних осіб і т.д. Як показує багаторічний досвід роботи, іноземні студенти обов'язково будуть задавати масу питань та вимагати мотивованих причин зниження оцінки замість очікуваної найвищої.

Переважає більшість іноземних студентів має велике бажання отримати відмінну оцінку, хоч об'єктивно цього не заслуговує. Для викладача вищої школи це дійсно ціле мистецтво – довести студентів до абсолютної адекватності виставлених балів, не образивши тих, хто приклав масу зусиль, а в результаті отримав індивідуальне завдання, яке опрацював не на 100%.

При вивченні теми 1 “ Господарство та суспільство на українських землях у додержавний період ” можна порівняти хронологічно за історичними періодами знаряддя праці, природно-кліматичні умови існування, технічні новинки, щоденні та нові види занять давніх людей, що жили здавна на території сучасних українських земель з тією країною, звідки приїхали ці студенти.

Під час опрацювання навчальної програми з дисципліни соціальна та економічна та соціальна історія України, при вивченні теми 12 “ Економіка та суспільство незалежної України ” іноземним студентам можна дати завдання порівняти динаміку спадання (чи зростання) валового внутрішнього продукту з іншими країнами (в тому числі з тими, звідки до нас ці студенти приїхали), споживання на душу населення і т.і. Також порівняти можна кількість населення, обсяг орних сільськогосподарських земель, лісових угідь, водних ресурсів, мінеральних ресурсів. При аналізі сучасної демографічної ситуації на Україні, варто порівняти загальну кількість населення, статевий, віковий, релігійний склад населення України, внутрішні та зовнішні міграції з ін. країнами світу. Це трішечки підбадьорить іноземних студентів, змусить їх дещо

по-іншому сприймати свою батьківщину, заслуги їх політиків та місцевих чиновників, по-іншому дивитися на хід їх рідної історії.

Спілкуватися з іноземними студентами слід і на перервах, і не зовсім по темі занять. Адже без знань та постійного вдосконалення нашої розмовної мови, не може у іноземного студента виникнути бажання вивчати та удосконалювати наукову історико-економічну термінологію. Доброзичливе ставлення до студента, бажання зрозуміти їх маленькі та великі проблем неодмінно стануть «плюсом» у ставленні іноземного студента до наших викладачів, незалежно від фаху їх викладання. Нікуди не подінешся, цей контингент студентів потребує посиленої уваги до себе.

Крім аудиторної роботи, на першому курсі доцільно та досить ефективно проводити для іноземних студентів і позааудиторну роботу (зокрема, екскурсії по Харкову). Навчальні екскурсії до Харківського художнього музею та Харківського історичного музею зможуть іноземних студентів-першокурсників навчити набагато більше, ніж навчальні презентації чи фотозображення. Спочатку є сенс почитати про вищеназвані музеї Харкова матеріали у мережі інтернет, а згодом організувати походи у ці видатні місця нашого рідного міста. Подібна наочність навчить їх набагато більше, швидше збагатить їх словниковий запас, дасть чіткішу уяву тих історичних подій. Перед походом на екскурсію викладачеві слід дати студентам необхідний лексико-граматичний матеріал, який має бути активізовано в поза аудиторний час (фото видатних та пам'ятних місць, пам'ятників, з необхідними підписами). Доведено, що деякі китайські та в'єтнамські студентки саме під час таких занять дають вражаюче гарні результати неформального спілкування. Також і позааудиторна робота позитивно впливає та розвиває комунікативні компетентності іноземних студентів, активізує розумові здібності молоді.

Також іноземним студентам буде цікаво відвідати виховні заходи, котрі проводяться Молодіжним центром університету. Так вони швидше і краще адаптуються до нових умов, засвоюють нову як розмовну, так і наукову лексику. Це надзвичайно прискорює їх адаптацію до студентського середовища, до

вимог вищої школи. На подібних заходах вони бачать і чують виступи кращих іноземних студентів, і таким чином у них швидше з'являється мотивація до вивчення нової їм мови та історії, відчуття гордості за своїх співвітчизників.

Література

1. Бердичевский А.П. Особенности преподавания РКИ в современной Европе//Очерки по теории и практике преподавания русского языка как иностранного: сб. ст. и учебных материалов.- М., 2003. – С.40-66.